

32003L0088

L 299/9

ОФИЦИАЛЕН ВЕСТНИК НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

18.11.2003

ДИРЕКТИВА 2003/88/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА
от 4 ноември 2003 година
относно някои аспекти на организацията на работното време

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 137, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

след консултации с Комитета на регионите,

в съответствие с процедурата, посочена в член 251 от Договора ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Директива 93/104/ЕО на Съвета от 23 ноември 1993 г. относно някои аспекти на организацията на работното време ⁽³⁾, с която се определят минимални изисквания за безопасност и здраве при организацията на работното време по отношение на продължителността на междудневната почивка, почивката в работно време, междуседмичната почивка, максималната продължителност на седмично работно време, годишния отпуск и аспектите на нощния труд, работата на смени и режимите на работа, е претърпяла значителни изменения. С оглед на по-голяма яснота е необходимо кодифициране на въпросните разпоредби.
- (2) Член 137 от Договора предвижда, че Общността трябва да подкрепя и допълва дейностите на държавите-членки за подобряване на работната среда за опазване на здравето и безопасността на работниците. Приетите директиви въз основа на този член следва да избягват налагането на административни, финансови или правни ограничения, които биха възпрепятствали създаването и развитието на малки и средни предприятия.
- (3) Разпоредбите на Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 г. за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място ⁽⁴⁾ са напълно приложими за областите, уредени от настоящата директива, без да се засягат съдържащите се в нея по-строги и/или специфични разпоредби.
- (4) Подобряването на безопасността, хигиената и здравето на работниците при работа е цел, която не следва да бъде подчинена само на икономически съображения.
- (5) Всички работници трябва да ползват почивка с достатъчна продължителност. Понятието „почивка“ трябва да се

изразява в единици за време, т.е. в дни, часове и/или части от тях. Работниците в Общността трябва да ползват ежедневни, седмични и годишни почивки с минимална продължителност и почивки по време на работа с достатъчна продължителност. В този смисъл е необходимо да се постави и ограничение на максималната продължителност на седмичното работно време.

- (6) Следва да се отчетат принципите на Международната организация на труда за организацията на работното време, включително онези, които се отнасят за нощния труд.
- (7) Изследванията показват, че човешкото тяло е по-чувствително през нощта към смущения в околната среда, както и към някои тежки форми на организация на работата, и че дългите периоди на ношен труд могат да са вредни за здравето на работниците и да застрашат безопасността на работното място.
- (8) Необходимо е да се ограничи продължителността на нощния труд, включително на извънредния труд, и да се предвиди работодателите, които редовно използват работници, полагащи ношен труд, да предоставят тази информация на вниманието на компетентните органи, ако те го изискват.
- (9) Важно е работниците, които полагат ношен труд, да имат право на безплатна оценка на здравословното състояние преди назначаването им, а след това на редовни интервали, и по възможност да бъдат прехвърляни на подходяща за тях дневна работа, ако имат здравословни проблеми.
- (10) Положението на работниците, които полагат ношен труд и работниците на работа на смени изисква равнището на опазване на безопасността и здравето да се привежда в съответствие с естеството на тяхната работа, а организацията и функционирането на службите и средствата за защита и профилактика трябва да бъдат ефикасни.
- (11) Специфичните условия на труд могат да имат вредно въздействие върху безопасността и здравето на работниците. Организацията на труда по определен режим трябва да отчита общия принцип за адаптиране на работата към работника.
- (12) С Директива 1999/63/ЕО на Съвета от 21 юни 1999 г. относно Споразумението за организацията на работното време на морските лица, сключено между Асоциацията на корабособствениците от Европейската общност (ЕССА) и Федерацията на синдикатите на транспортните работници в Европейския съюз (FST) ⁽⁵⁾ въз основа на член 139, параграф 2 от Договора, влезе в сила Европейското споразумение за работното време на моряците. Съответно, разпоредбите на настоящата директива не следва да се прилагат за морските лица.

⁽¹⁾ ОВ С 61, 14.3.2003 г., стр. 123.

⁽²⁾ Становище на Европейския парламент от 17 декември 2002 г. (все още не публикувано в Официален вестник) и Решение на Съвета от 22 септември 2003 г.

⁽³⁾ ОВ L 307, 13.12.1993 г., стр. 18. Директива, изменена с Директива 2000/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 195, 1.8.2000 г., стр. 41).

⁽⁴⁾ ОВ L 183, 29.6.1989 г., стр. 1.

⁽⁵⁾ ОВ L 167, 2.7.1999 г., стр. 33.

- (13) По отношение на „рибарите, получаващи заплащане под формата на дялово участие в риболова“, които са работници или служители, държавите-членки определят съгласно настоящата директива условията за придобиване на право и предоставяне на годишен отпуск, включително разпоредбите за заплащане.
- (14) Специалните норми, определени в други актове на Общността, например във връзка с продължителността на почивката, работното време, годишния отпуск и нощния труд за някои категории работници, имат приоритет пред разпоредбите на настоящата директива.
- (15) С оглед на въпроса, който може да се повдигне от организацията на работното време в рамките на дадено предприятие, желателно е да се предвиди гъвкавост при прилагането на някои разпоредби на настоящата директива, като същевременно се гарантира спазване на принципите за защита на безопасността и здравето на работниците.
- (16) Необходимо е да се предвиди някои разпоредби да могат да бъдат обект на дерогация, прилагана, в зависимост от случая, от държавите-членки или от социалните партньори. По правило, в случай на дерогация, на съответните работници трябва да се компенсират с равностойни периоди за почивка.
- (17) Настоящата директива не засяга задълженията на държавите-членки относно крайните срокове за транспониране на директивите, посочени в приложение I, част Б,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА 1

ПРИЛОЖНО ПОЛЕ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Член 1

Предмет и приложно поле

1. Настоящата директива определя минималните изисквания за безопасност и здраве при организацията на работното време.
2. Настоящата директива се прилага за:
 - а) минималната продължителност на междудневната почивка, междуседмичната почивка и годишния отпуск, на почивките в работно време и максималната продължителност на седмично работно време; и
 - б) някои аспекти на нощния труд, работата на смени и режима на работа.
3. Настоящата директива се прилага за всички сектори на дейност, както обществени, така и частни, по смисъла на член 2 от Директива 89/391/ЕИО, без да се засягат разпоредбите на членове 14, 17, 18 и 19 от настоящата директива.

Настоящата директива не се прилага за моряците, определени в Директива 1999/63/ЕО, без да се накърняват разпоредбите на член 2, параграф 8 от настоящата директива.

4. Разпоредбите на Директива 89/391/ЕИО са напълно приложими към въпросите, посочени в параграф 2, без да се засягат съдържанията се в настоящата директива по-строги и/или специфични разпоредби.

Член 2

Определения

По смисъла на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „работно време“ означава всеки период, през който работникът работи на разположение на работодателя и изпълнява своята дейност или задължения, в съответствие с националното законодателство и/или практика;
2. „почивка“ означава всеки период, който не е работно време;
3. „нощно време“ означава всеки период, не по-кратък от седем часа, както е определен от националното законодателство, и който във всички случаи трябва да включва периода между полунощ и 05:00 ч.;
4. „работник, който полага ношен труд“ означава:
 - а) от една страна, всеки работник, който обичайно работи нощно време най-малко в продължение на три часа от ежедневното си работно време; и
 - б) от друга страна, всеки работник, който има вероятност нощно време да изпълнява известна част от годишното си работно време, която се определя по избор на съответната държава-членка:
 - i) от националното законодателство, след консултации със социалните партньори;
 - ii) от колективни договори или споразумения, сключени между социалните партньори на национално или регионално равнище;
5. „работа на смени“ означава всеки метод за организация на работата на смени, при който работниците последователно работят един след друг на едно и също работно място съгласно определен режим, включително режим на редуване, който може да е непрекъснат или прекъснат, налагаш необходимостта работниците да работят по различно време през определен период от дни или седмици;
6. „работник, който работи на смени“ означава всеки работещ, чийто работен график е част от работа на смени.
7. „мобилен работник“ означава всеки работник, който е нает на работа като член на пътуващия или летателен персонал на предприятие, което извършва услуги за превоз на пътници или стоки чрез автомобилен, въздушен или вътрешноводен транспорт;
8. „офшорна работа“ означава работа, която се извършва предимно на или от офшорни инсталации (включително сондажни съоръжения), пряко или косвено във връзка с проучването, добиването или експлоатацията на природни изкопаеми, в т.ч. въгледороди, и водолазни дейности във връзка с такива дейности, независимо дали се извършва от офшорна инсталация или от кораб;

9. „достатъчна почивка“ означава, че работниците имат редовни почивки, чиято продължителност се измерва в единици за време, и които са с достатъчна продължителност и непрекъснати, за да се гарантира, че вследствие на умора или други режими на нередовна работа, те да наранят себе си, свои колеги или други лица и че няма да увредят здравето си, било в краткосрочен или дългосрочен план.

ГЛАВА 2

МИНИМАЛНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПОЧИВКАТА — ДРУГИ АСПЕКТИ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА РАБОТНОТО ВРЕМЕ

Член 3

Междудневна почивка

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че всеки работник има право на минимална продължителност на междудневна почивка от 11 последователни часа за всеки период от 24 часа.

Член 4

Почивки по време на работа

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че когато продължителността на работния ден е повече от шест часа, всеки работник има право на почивка, като свързаните с нея подробности, в това число продължителността и условията, при които се предоставя почивката, се определят с колективни договори или споразумения между социалните партньори или, ако не са определени по този начин, се определят от националното законодателство.

Член 5

Междуседмична почивка

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че за всеки седемдневен период всеки работник има право на минимална почивка без прекъсване от 24 часа плюс междудневната почивка от 11 часа, посочена в член 3.

Ако обективни, технически или условия във връзка с организацията на труда оправдават това, може да се приложи минимална почивка от 24 часа.

Член 6

Максимална продължителност на седмично работно време

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че при съблюдаване на необходимостта от опазване на безопасността и здравето на работниците:

- продължителността на седмичното работно време се ограничава чрез законови, подзаконови или административни разпоредби, или чрез колективни трудови договори или споразумения между социалните партньори;
- средното работно време за всеки седемдневен период, включително извънредния труд, не надвишава 48 часа.

Член 7

Годишен отпуск

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че всеки работник има право на платен годишен отпуск от най-малко четири седмици в съответствие с условията за придобиване на право и предоставяне на такъв отпуск, предвидени от националното законодателство и/или практика.

2. Минималният период за платен годишен отпуск не може да се замества с финансово обезщетение, освен при прекратяване на трудовото правоотношение.

ГЛАВА 3

НОЩЕН ТРУД — РАБОТА НА СМЕНИ — РЕЖИМ НА РАБОТА

Член 8

Продължителност на нощния труд

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че:

- нормалната продължителност на работното време на работниците, които полагат нощен труд, не надвишават средно осем часа за всеки 24-часов период;
- работниците, които полагат нощен труд, и чиято работа е свързана с особени рискове или физическо или умствено натоварване, не работят повече от осем часа за всеки период от 24 часа, през който полагат нощен труд.

По смисъла на буква б), работата, която предполага особени рискове или физическо или умствено натоварване се определя от националното законодателство и/или практика, или от колективни трудови договори или споразумения между социалните партньори, като се отчитат специфичното въздействие и рисковете на нощния труд.

Член 9

Оценка на здравословното състояние и прехвърляне на работници, които полагат нощен труд на дневна работа

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че:

- работниците, които полагат нощен труд, имат право на безплатна здравна оценка преди назначаването им и редовно след това;
- работниците, които полагат нощен труд, и които имат здравословни проблеми, за които е признато, че се дължат на факта, че те полагат нощен труд, по възможност се прехвърлят на подходяща за тях дневна работа.

2. При безплатната оценка на здравословното състояние, посочена в параграф 1, буква а), трябва да спазва лекарската тайна.

3. Безплатната оценка на здравословното състояние, посочена в параграф 1, буква а), може да се провежда в рамките на националната система за здравеопазване.

Член 10

Гаранции при полагане на нощен труд

Държавите-членки могат да подчинят работата на определени категории работници, които полагат нощен труд, на определени гаранции при условията, определени от националното законодателство и/или практика, в случай на работници, които излагат на риск безопасността или здравето си, който е свързан с полагането на нощен труд.

Член 11

Уведомяване за редовно използване на работници, които полагат нощен труд

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че работодател, който редовно използва работници, които полагат нощен труд, предоставя тази информация на вниманието на компетентните органи, ако те изискват това.

Член 12

Защита на безопасността и здравето

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че:

- а) работниците, които полагат нощен труд и работниците на смени се ползват с подходяща за естеството на работата им защита на безопасността и здравето;
- б) съответните служби или средства за защита и профилактика във връзка с безопасността и здравето на работниците, които полагат нощен труд и работниците на смени, са равностойни на тези, които се прилагат за другите работници и са на разположение по всяко време.

Член 13

Режим на работа

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че работодател, който възнамерява да организира работата по определен режим, спазва общия принцип за адаптиране на работата към работника, по-специално с оглед облекчаване на монотонната работа и предварително нормираната работа, в зависимост от вида дейност, както и от изискванията за безопасност и опазване на здравето, особено по отношение на почивките през работно време.

ГЛАВА 4

ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

Член 14

По-специфични разпоредби на Общността

Разпоредбите на настоящата директива не се прилагат, когато други актове на Общността съдържат по-специфични изисквания за организацията на работното време за някои професии или професионални дейности.

Член 15

По-благоприятни разпоредби

Настоящата директива не засяга правото на държавите-членки да прилагат или въвеждат закони, подзаконови или административни разпоредби, които са по-благоприятни за защитата на безопасността и здравето на работниците, или да улесняват или разрешават прилагането на колективни трудови договори или споразумения между социалните партньори, които са по-благоприятни за защитата на безопасността и здравето на работниците.

Член 16

Референтни периоди

Държавите-членки могат да определят:

- а) за прилагането на член 5 (минималната продължителност на междуседмичната почивка), референтен период, който не надвишава 14 дни;
- б) за прилагането на член 6 (максимална продължителност на седмичното работно време), референтен период, който не надвишава четири месеца;

Периодите за платен годишен отпуск, който се предоставя в съответствие с разпоредбите на член 7, както и периодите на отпуск по болест, не се включват или не се отразяват при изчисляването на средната стойност;

- в) за прилагането на член 8 (продължителност на нощния труд), референтен период, определен след консултации със социалните партньори или с колективни договори, или със споразумения, сключени между социалните партньори на национално или регионално равнище.

Ако минималната продължителност на междуседмичната почивка от 24 часа, който се изисква съгласно член 5, попада в този референтен период, той не се включва при изчисляването на средната стойност.

ГЛАВА 5

ДЕРОГАЦИИ И ИЗКЛЮЧЕНИЯ

Член 17

Дерогации

1. При надлежно съблюдаване на общите принципи за защита на безопасността и здравето на работниците, държавите-членки могат да дерогират разпоредбите на членове 3 — 6, 8 и 16, когато поради специфичните характеристики на съответната дейност, продължителността на работното време не се измерва и/или определя предварително или може да се определя от самите работници, и по-специално в случай на:

- а) ръководни кадри или други лица с правомощия за самостоятелно вземане на решения;
- б) семейни работници; или
- в) работници, които извършват религиозни обреди в църкви и религиозни общности.

2. Дерогациите, предвидени в параграфи 3, 4 и 5, могат да се приемат със законови, подзаконови или административни разпоредби или с колективни трудови договори, или със споразумения между социалните партньори при условие, че съответните работници се компенсират с равностойни периоди за почивка, или че в изключителни случаи, когато по обективни причини е невъзможно съответните работници да бъдат компенсирани с такива равностойни периоди за почивка, на тях се осигурява подходяща защита.

3. В съответствие с параграф 2 от настоящия член, се допуска дерогирание на разпоредбите на членове 3, 4, 5, 8 и 16:

- a) в случай на дейности, при които местоработата на работника е отдалечена от мястото му на пребиваване, включително при офшорна работа, или при отдалеченост между различните местоработи на работника;
- b) в случай на дейности по охрана и надзор, които изискват постоянно присъствие с цел опазване на имущество и лица, особено охранители и болногледачи или охранителни фирми;
- в) в случай на дейности, свързани с непрекъснато обслужване или производство, по-конкретно:
 - i) услуги, свързани с приемането, лечението и/или грижи, които се предоставят от болници или сходни заведения, включително дейността на обучаващите се лекари, на институциите за настаняване и затворите;
 - ii) докери или летищни работници;
 - iii) услуги, свързани с пресата, радиото, телевизията, кинематографското производство, пощенски и далекост-общителни услуги, бърза помощ, пожарна служба и гражданска защита;
 - iv) производство, пренос и разпределение на газ, вода и електроенергия, събиране на битови отпадъци и инсталации за изгаряне;
 - v) промишлености, при които работният процес е непрекъсваем по технически причини;
 - vi) изследователска и развойна дейност;
 - vii) селско стопанство;
 - viii) работници, които отговарят за превоза на пътници по редовни градски транспортни линии.
- г) при наличие на предвидимо нарастване на дейността, по-конкретно:
 - i) селско стопанство;
 - ii) туризъм;
 - iii) пощенски услуги;
- д) в случай на лица, които работят в железопътния транспорт:
 - i) чиято дейност е с непрекъснат характер;
 - ii) които прекарват работното си време във влакове; или
 - iii) чиято дейност е свързана с транспортни разписания и осигуряване на непрекъснатост и редовност на движението;

е) при обстоятелствата, описани в член 5, параграф 4 от Директива 89/391/ЕИО;

ж) при злополука или непосредствен риск от злополука.

4. В съответствие с параграф 2 на настоящия член, дерогирание на разпоредбите на членове 3 и 5 се допуска:

- a) при работа на смени, всеки път, когато работникът променя смяната и не може да вземе междудневни и/или междуседмични почивки между края на една смяна и началото на следващата;
- b) при дейности, които включват разкъсани периоди на работа през деня, особено дейността на персонал, който отговаря за почистването.

5. В съответствие с параграф 2 на настоящия член, дерогирание на разпоредбите на член 6 и член 16, буква б) се допуска в случай на обучаващи се лекари в съответствие с разпоредбите на от втора до седма алинея на настоящия параграф.

По отношение на разпоредбите на член 6, посочени в първа алинея, дерогиранието се допуска за преходен период от пет години, считано от 1 август 2004 г.

При необходимост, държавите-членки могат да увеличат този период с не повече от две години с оглед отчитане на трудностите при спазването на разпоредбите за работното време във връзка с отговорностите им за организацията и предоставянето на здравни услуги и медицински грижи. Най-малко шест месеца преди края на преходния период съответната държава-членка мотивирано информира Комисията, за да може Комисията, след подходящи консултации, да даде становище в срок от три месеца след получаването на такава информация. Ако държавата-членка не следва становището на Комисията, тя следва да обоснове своето решение. Уведомлението и обосновката на държавата-членка и становището на Комисията се публикуват в *Официален вестник на Европейския съюз* и се изпращат на Европейския парламент.

При необходимост, държавите-членки могат да ползват допълнителен период до една година с оглед отчитане на трудностите при спазването на отговорностите, посочени в трета алинея. Те следват процедурата, определена в същата алинея.

Държавите-членки гарантират, че средната продължителност на седмичното работно време при никакви обстоятелства не надвишава 58 часа през първите три години на преходния период, 56 часа за следващите две години и 52 часа за всеки оставащ период.

Работодателят своевременно провежда консултации с представителите на работниците с оглед постигане на споразумение, когато това е възможно, относно мерките, които да се прилагат за преходния период. В границите, определени в пета алинея, такова споразумение може да включва:

- a) средната продължителност на седмичното време през преходния период; и
- b) мерките, които ще се прилагат за намаляване на средната продължителност на седмичното време до 48 часа в края на преходния период.

По отношение на член 16, буква б), дерогирането, посочено в първа алинея се допуска при условие, че референтните периоди не надвишават 12 месеца през първата част на преходния период, определен в пета алинея, и шест месеца след това.

Член 18

Дерогации чрез колективни договори

Дерогации от разпоредбите на членове 3, 4, 5, 8 и 16 могат да се правят чрез колективни трудови договори или споразумения, сключени между социалните партньори на национално или регионално равнище, или, в съответствие с определения от тях правила, чрез колективни трудови договори или споразумения, сключени между социалните партньори на по-ниско равнище.

Държавите-членки, в които няма законоустановена система, която да гарантира сключването на колективни трудови договори или споразумения между социалните партньори на национално или регионално равнище по въпросите, уредени с настоящата директива, или държавите-членки, в които за целта съществува специфична законодателна рамка и в определените в нея граници, може, съобразно националното законодателство и/или практика, да допускат дерогации от разпоредбите на членове 3, 4, 5, 8 и 16 чрез колективни договори или споразумения, сключени между социалните партньори на подходящо колективно равнище.

Дерогациите, предвидени в първа и втора алинея, се допускат при условие, че на съответните работници се предоставят равностойни компенсационни периоди за почивка или, в изключителни случаи, когато по обективни причини е невъзможно да се предоставят такива периоди, на съответните работници се осигурява подходяща защита.

Държавите-членки могат да определят правила:

- а) за прилагането на разпоредбите на настоящия член от социалните партньори; и
- б) за разширяване на разпоредбите за колективните договори или споразуменията, сключени съобразно разпоредбите на настоящия член, за други работници в съответствие с националното законодателство и/или практика.

Член 19

Ограничения за дерогации от референтните периоди

Предвидената в член 17, параграф 3 и член 18 възможност за дерогация от разпоредбите на член 16, буква б) не може да води до установяването на референтен период, който надвишава шест месеца.

Въпреки това, държавите-членки имат възможност, при спазване на общите принципи за защита на безопасността и здравето на работниците, по обективни или технически съображения или съображения, свързани с организацията на работа, да допуснат с колективни трудови договори или споразумения, сключени между социалните партньори, да се определят референтни периоди, които в никакъв случай не надвишават 12 месеца.

Преди 23 ноември 2003 г. Съветът, по предложение на Комисията, придружено от доклад за оценка, преразглежда разпоредбите на настоящия член и взема решение какви действия да предприеме.

Член 20

Мобилни работници и офшорна работа

1. Разпоредбите на членове 3, 4, 5 и 8 не се прилагат за мобилни работници.

Въпреки това, държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че такива мобилни работници имат право на достатъчна почивка, освен при обстоятелствата, определени в член 17, параграф 3, букви е) и ж).

2. При съблюдаване на общите принципи за защита на безопасността и здравето на работниците и при условие, че се провеждат консултации с представителите на работодателя и заинтересованите служители, и са налице усилия за насърчаване на всички съответни форми на социален диалог, включително преговори по желание на страните, държавите-членки могат по обективни или технически съображения или съображения, свързани с организацията на работа, да удължат референтния период, посочен в член 16, буква б) на 12 месеца за работниците, които извършват главно офшорна работа.

3. Не по-късно от 1 август 2005 г. Комисията, след консултации с държавите-членки и социалните партньори на европейско равнище, прави преглед на функционирането на разпоредбите във връзка с офшорните работници от гледна точка на здравето и безопасността с оглед представянето, при необходимост, на предложение за подходящи изменения.

Член 21

Работници на борда на морски риболовни плавателни съдове

1. Разпоредбите на членове 3 — 6 и 8 не се прилагат за работници на борда на морски риболовни плавателни съдове, плаващи под флага на държава-членка.

Въпреки това, държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че всеки работник на морски риболовни плавателни съдове, плаващи под флага на държава-членка, има право на достатъчна почивка, и за да ограничат средната продължителност на седмичното работно време до 48 часа, изчислени за референтен период, който не надвишава 12 месеца.

2. В границите, определени в параграф 1, втора алинея и параграфи 3 и 4, държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че при съблюдаване на необходимостта от защита на безопасността и здравето на работниците:

- а) работното време е ограничено до максимален брой часове, които не се надвишават през определен период; или
- б) в определен период са предвидени минимален брой часове за почивка.

Максималната продължителност на работното време или минималната продължителност на почивката се определят със законови, подзаконови или административни разпоредби, или с колективни договори, или със споразумения, сключени между социалните партньори.

3. Ограниченията на продължителността на работното време или на почивка са:

- а) максимална продължителност на работното време, която не надвишава:
 - i) 14 часа през всеки период от 24 часа; и
 - ii) 72 часа през всеки период от седем дни;или
- б) минимална продължителност на почивката, която не е по-малко от:
 - i) 10 часа през всеки период от 24 часа; и
 - ii) 77 часа през всеки период от седем дни.

4. Почивката може да се разделя на не повече от два периода, единият от които е с продължителност най-малко шест часа, а интервалът между два последователни периода за почивка не надвишава 14 часа.

5. В съответствие с общите принципи за защита на здравето и безопасността на работниците и по обективни или технически съображения или съображения, свързани с организацията на труда, държавите-членки могат да допускат изключения, включително установяването на референтни периоди, по отношение на границите, определени в параграф 1, втора алинея и параграфи 3 и 4. Доколкото е възможно, такива изключения съответстват на определените норми, но могат да отчитат по-чести или по-продължителни периоди на отпуск или отпускането на компенсационен отпуск за работниците. Тези изключения могат да се определят със:

- а) законови, подзаконови или административни разпоредби при условие, че по възможност се провеждат консултации с представителите на заинтересованите работодатели и работници и се полагат усилия за насърчване на всички подходящи форми на социален диалог; или
- б) колективни трудови договори или споразумения между социалните партньори.

6. Капитанът на морски риболовен кораб има право да изисква от работниците на борда да полагат неопределен брой часове труд, необходим за непосредствената безопасност на плавателния съд, пътниците или товара на борда, или за оказване на помощ на други кораби или хора в бедствено положение в морето.

7. Държавите-членки могат да предвидят работниците на борда на морски риболовни кораби, за които националното законодателство или практика определя, че не се разрешава експлоатацията на тези кораби през определен период на календарната година по-дълъг от един месец, ползват годишен отпуск в съответствие с член 7 през този период.

Член 22

Други разпоредби

1. Държава-членка може да не прилага разпоредбите на член 6, като същевременно съблюдава общите принципи за защита на

безопасността и здравето на работниците, при условие, че предприема необходимите мерки, за да гарантира, че:

- а) никой работодател не изисква от работник да работи средно повече от 48 часа през период от седем дни, изчислени за референтния период, посочен в член 16, буква б), освен ако преди това е получил съгласието на работника да извършва такава работа;
- б) никой работник не претърпява вреди от работодателя си за това, че не желае да даде съгласието си за извършване на такава работа;
- в) работодателят води актуална документация за всички работници, които извършват такава работа;
- г) документацията се предоставя на разположение на компетентните органи, които от съображения, свързани с безопасността и/или здравето на работниците, могат да забраняват или ограничават възможността за превишаване на максималната седмична продължителност на работно време;
- д) по искане на компетентните органи, работодателят им предоставя информация за случаите, в които работниците са дали съгласие да работят средно повече от 48 часа през период от седем дни, изчислени за референтния период, посочен в член 16, буква б).

Преди 23 ноември 2003 г. Съветът, по предложение на Комисията, придружено от доклад за оценка, преразглежда разпоредбите на настоящия член и взема решение какви действия да предприеме.

2. По отношение на прилагането на разпоредбите на член 7, държавите-членки могат да ползват преходен период от не повече от три години, считано от 23 ноември 1996 г. при условие, че през този преходен период:

- а) всеки работник ползва триседмичен платен годишен отпуск съобразно определените от националното законодателство и/или практика условия за придобиване на право за ползване и предоставяне на такъв отпуск; и
- б) триседмичният период на платен годишен отпуск не може да се замества с финансово обезщетение, освен при прекратяване на трудовото правоотношение.

3. Ако държавите-членки се ползват от възможностите, предвидени в настоящия член, те незабавно информират Комисията за това.

ГЛАВА 6

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 23

Равнище на защита

Без да се засяга правото на държавите-членки да разработват, предвид променящите се обстоятелства, различни законови, подзаконови или договорни разпоредби в областта на работното време при условие, че се спазват минималните изисквания, предвидени в настоящата директива, прилагането на директивата не съставлява валидно основание за намаляване на общото равнище на безопасност, което е осигурено на работниците.

Член 24**Доклади**

1. Държавите-членки уведомяват Комисията за текстовете на разпоредбите от националното законодателство, които вече са приели или приемат в областта, уредена с настоящата директива.

2. На всеки пет години държавите-членки докладват на Комисията за прилагането на разпоредбите на настоящата директива, като отразяват гледните точки на социалните партньори.

Комисията информира за това Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Консултативния комитет по безопасност, хигиена и опазване на здравето на работното място.

3. На всеки пет години, считано от 23 ноември 1996 г., Комисията представя на Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет доклад за прилагането на настоящата директива, като взема под внимание разпоредбите на членове 22 и 23 и параграфи 1 и 2 от настоящия член.

Член 25**Преразглеждане на действието на разпоредбите във връзка с работниците на борда на морски риболовни кораби**

Не по-късно от 1 август 2009 г. Комисията, след консултации с държавите-членки и социалните партньори на европейско равнище, преразглежда действието на разпоредбите във връзка с работниците на борда на морски риболовни кораби, и по-конкретно проучва, дали тези разпоредби продължават да бъдат подходящи, по-специално по отношение на здравето и безопасността, с оглед да предложи при необходимост подходящи изменения.

Член 26**Преразглеждане на действието на разпоредбите във връзка с работниците, които отговарят за превоз на пътници**

Не по-късно от 1 август 2005 г. Комисията, след консултации с държавите-членки и социалните партньори на европейско

равнище, преразглежда действието на разпоредбите във връзка с работниците, които отговарят за превоз на пътници по редовни градски транспортни линии, с оглед представяне, при необходимост, на предложение за съответни изменения, за да се гарантира последователен и подходящ подход в отрасъла.

Член 27**Отмяна**

1. Директива 93/104/ЕО, изменена с директивата, посочена в приложение I, част А, се отменя, без да се засягат задълженията на държавите-членки по отношение на определените в приложение I, част Б крайни срокове за въвеждане в националното законодателство.

2. Позоваването на посочената отменена директива се счита за позоваване на настоящата директива съгласно посочената в приложение II таблица на съответствие.

Член 28**Влизане в сила**

Настоящата директива влиза в сила на 2 август 2004 г.

Член 29**Адресати**

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 4 ноември 2003 година.

За Европейския парламент

Председател

P. COX

За Съвета

Председател

G. TREMONTI

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ЧАСТ А

ОТМЕНЕНА ДИРЕКТИВА И НЕЙНОТО ИЗМЕНЕНИЕ

(Член 27)

Директива 93/104/ЕО на Съвета (ОВ L 307, 13.12.1993 г., стр. 18)

Директива 2000/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 195, 1.8.2000 г., стр. 41)

ЧАСТ Б

КРАЙНИ СРОКОВЕ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ В НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

(Член 27)

Директива	Краен срок за въвеждане
93/104/ЕО	23 ноември 1996 г.
2000/34/ЕО	1 август 2003 г. ⁽¹⁾

⁽¹⁾ 1 август 2004 г. в случай на обучаващи се лекари. Виж член 2 от Директива 2000/34/ЕО.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ТАБЛИЦА НА СЪОТВЕТСТВИЯТА

Директива 93/104/ЕО	Настояща директива
Членове 1 — 5	Членове 1 — 5
Член 6, уводни думи	Член 6, уводни думи
Член 6, параграф 1	Член 6, буква а)
Член 6, параграф 2	Член 6, буква б)
Член 7	Член 7
Член 8, уводни думи	Член 8, уводни думи
Член 8, параграф 1	Член 8, буква а)
Член 8, параграф 2	Член 8, буква б)
Членове 9, 10 и 11	Членове 9, 10 и 11
Член 12, уводни думи	Член 12, уводни думи
Член 12, параграф 1	Член 12, буква а)
Член 12, параграф 2	Член 12, буква б)
Членове 13, 14 и 15	Членове 13, 14 и 15
Член 16, уводни думи	Член 16, уводни думи
Член 16, параграф 1	Член 16, буква а)
Член 16, параграф 2	Член 16, буква б)
Член 16, параграф 3	Член 16, буква в)
Член 17, параграф 1	Член 17, параграф 1
Член 17, параграф 2, уводни думи	Член 17, параграф 2
Член 17, параграф 2, точка 1	Член 17, параграф 3, букви от а) до д)
Член 17, параграф 2, точка 2	Член 17, параграф 3, букви от е) до ж)
Член 17, параграф 2, точка 3	Член 17, параграф 4
Член 17, параграф 2, точка 4	Член 17, параграф 5
Член 17, параграф 3	Член 18
Член 17, параграф 4	Член 19
Член 17а, параграф 1	Член 20, параграф 1, първа алинея
Член 17а, параграф 2	Член 20, параграф 1, втора алинея
Член 17а, параграф 3	Член 20, параграф 2
Член 17а, параграф 4	Член 20, параграф 3
Член 17б, параграф 1	Член 21, параграф 1, първа алинея
Член 17б, параграф 2	Член 21, параграф 1, втора алинея
Член 17б, параграф 3	Член 21, параграф 2
Член 17б, параграф 4	Член 21, параграф 3
Член 17б, параграф 5	Член 21, параграф 4
Член 17б, параграф 6	Член 21, параграф 5
Член 17б, параграф 7	Член 21, параграф 6
Член 17б, параграф 8	Член 21, параграф 7
Член 18, параграф 1, буква а)	—
Член 18, параграф 1, буква б), i)	Член 22, параграф 1
Член 18, параграф 1, буква б), ii)	Член 22, параграф 2
Член 18, параграф 1, буква в)	Член 22, параграф 3
Член 18, параграф 2	—
Член 18, параграф 3	Член 23
Член 18, параграф 4	Член 24, параграф 1

Директива 93/104/ЕО	Настояща директива
Член 18, параграф 5	Член 24, параграф 2
Член 18, параграф 6	Член 24, параграф 3
—	Член 25 ⁽¹⁾
—	Член 26 ⁽²⁾
—	Член 27
—	Член 28
Член 19	Член 29
—	Приложение I
—	Приложение II

⁽¹⁾ Директива 2000/34/ЕО, член 3.

⁽²⁾ Директива 2000/34/ЕО, член 4.